

ପ୍ରଥମ ଚାଷୀ ଓ ପଶୁପାଳନ

ବାପାଙ୍କ ସହିତ ଆଲୋକ ଥରେ ରେଳଗାଡ଼ିରେ ଗଲାବେଳେ ବାଟରେ ଅନେକ ଗୋରୁ, ଛେଳି, ମେଝା ଚରୁଥିବାର ଏବଂ ସେମାନଙ୍କୁ ଲୋକମାନେ ଜଗିରହିଥିବାର ଦେଖିଲା । ତାହାଛଡ଼ା ମଝିରେ ମଝିରେ ଗୁମାସ୍ତା ରହିଥିବାର ଦେଖିଲା । ଏସବୁ ବିଷୟରେ ଜାଣିବା ପାଇଁ ଆଲୋକ ବାପାଙ୍କୁ ଅନେକ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିଲା । ଉତ୍ତରରେ ବାପା ଯାହା ସବୁ କହିଥିଲେ, ଆସ ଜାଣିବା ।

ଆଜକୁ ପ୍ରାୟ ୧୦,୦୦୦ ବର୍ଷ ପୂର୍ବେ ଇସ୍ରାଏଲର ଜେରିକୋ ନାମକ ଜାଗାରେ ଲୋକମାନେ ପ୍ରଥମେ ଚାଷ କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ କରିଥିବାର ପ୍ରମାଣ ମିଳିଛି । ପ୍ରାୟ ୧୨,୦୦୦ ବର୍ଷ ପୂର୍ବେ ପୃଥିବୀର ଜଳବାୟୁରେ ବଡ଼ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଦେଖା ଯାଇଥିଲା । ଜଳବାୟୁର ପରିବର୍ତ୍ତନ ସହିତ ମଣିଷ ପାରିପାର୍ଶ୍ବିକ ଅବସ୍ଥା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଅଧିକ ଜ୍ଞାନ ଲାଭ କଲା । ଏହିସବୁ ନୂତନ ପ୍ରସ୍ତର ଯୁଗର ଘଟଣା । ଲୋକମାନେ ଯାଯାବର ଜୀବନଯାପନ ଛାଡ଼ି ଗୋଟିଏ ଜାଗାରେ ସ୍ଥାୟୀ ଭାବରେ ରହିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ ।

ଲୋକମାନେ ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନରେ ସ୍ଥାୟୀ ଭାବରେ ବସବାସ କରିବା ଦ୍ବାରା କି କି ଉପକାର ହେଲା, ସାଙ୍ଗମାନଙ୍କ ସହ ଆଲୋଚନା କରି ଲେଖ ।

ଚାଷ କାର୍ଯ୍ୟ କେମିତି ଆରମ୍ଭ ହେଲା, ସେ ବିଷୟ ଠିକ୍ ଭାବରେ ଜଣା ନାହିଁ । ମଣିଷ ଫଳରୁ ମଞ୍ଜି ମାଟିରେ ପଡ଼ି ଗଛ ହେବା ଦେଖିଲା ପରେ ନିଜେ ସେହି କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ କରିଥିବ ବୋଲି ଅନୁମାନ କରାଯାଇଛି । ଚାଷ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ଯୋଗୁଁ ଲୋକମାନେ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ଶସ୍ୟ ଉତ୍ପାଦନ କରିଥିଲେ । ଗହମ ଓ ଯଅର ଚାଷ ପ୍ରଥମେ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା । ମିଳିଥିବା ନୂତନ ପ୍ରସ୍ତର ଯୁଗର ଦାଆରୁ ଅନୁମାନ କରାଯାଇପାରେ ଯେ ଏହା ଫସଲ କାଟିବାରେ ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଥିଲା । କୃଷିକାର୍ଯ୍ୟ ଯୋଗୁଁ ଲୋକମାନେ ସ୍ଥାନ ପରିବର୍ତ୍ତନ ନ କରି ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନରେ ଘର ତିଆରି କରି ରହିବାକୁ ପସନ୍ଦ କଲେ ।

ତୁମ ଅଞ୍ଚଳରେ ଚାଷ କରିବା ପାଇଁ ଯେଉଁ ଯନ୍ତ୍ରପାତି ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ, ତାହାର ତାଲିକା ପ୍ରସ୍ତୁତ କର ।

ଜଳବାୟୁର ତାପମାତ୍ରା ବଢ଼ିବା ଯୋଗୁଁ ଘାସ ଜାତୀୟ ଗଛ ଦେଖାଗଲା । ହରିଣ, ଛେଳି, ମେଝା, ଗାଈଗୋରୁ ଆଦି ପଶୁମାନେ ସେଠାରେ ରହିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ । ଚାଷ କରିବା ସହିତ ସେମାନେ ପଶୁପାଳନ କଲେ । କୁକୁରକୁ

ପ୍ରଥମେ ପୋଷା ପ୍ରାଣୀ ରୂପେ ରଖାଯାଇଥିଲା । ତା’ପରେ ମଣିଷମାନେ ଘୁଷୁରୀ, ଛେଳି, ମେଷା, ଗାଈ, ଗଧ ପ୍ରଭୃତି ପୋଷିଲେ । ପଶୁମାନଙ୍କର ଆବଶ୍ୟକତା ଜାଣି ସେମାନଙ୍କୁ ଦଳବଦ୍ଧ ଭାବରେ ରଖାଗଲା । ଗୃହପାଳିତ ପଶୁମାନଙ୍କୁ ହିଂସ୍ରଜନ୍ତୁମାନଙ୍କଠାରୁ ରକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରାଗଲା । ଫଳରେ ପଶୁପାଳନ ଏକ ନିୟମିତ କାର୍ଯ୍ୟରୂପେ ପରିଗଣିତ ହେଲା ।

ଅନେକ ପଶୁପକ୍ଷୀ ଆମର ଉପକାର କରନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ଯତ୍ନ ଓ ସୁରକ୍ଷା ପାଇଁ ତୁମେ କ’ଣ କରିପାରିବ ଲେଖ ।

ଭାରତରେ ନୂତନ ପ୍ରସ୍ତର ଯୁଗ ବିଳମ୍ବରେ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା ବୋଲି ଅନୁମାନ କରାଯାଏ । ଭାରତରେ ନୂତନ ପ୍ରସ୍ତର ଯୁଗରେ ଲୋକମାନେ ବସବାସ କରୁଥିବା ସ୍ଥାନମାନଙ୍କର ସନ୍ଧାନ ମିଳିଛି । ଦକ୍ଷିଣ ଭାରତ ଓ ପୂର୍ବ ଭାରତରେ ନୂତନ ପ୍ରସ୍ତର ଯୁଗ ଉତ୍ତର ଭାରତଠାରୁ ବିଳମ୍ବରେ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଛି ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ କରାଯାଏ ।

ଏହି ସମୟରେ ବ୍ୟବହୃତ ହାତହତିଆରଗୁଡ଼ିକ ଚିକ୍କଣ, ସୁନ୍ଦର ଓ ଧାରୁଆ ଥିଲା । ପଶୁମାନଙ୍କ ହାତରେ ମଧ୍ୟ ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର ନିର୍ମାଣ କରାଯାଉଥିଲା । ବେଷ୍ଟ ଥିବା ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର ମଧ୍ୟ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଉଥିଲା । ବିଭିନ୍ନ ମାଟିପାତ୍ର ତିଆରି କରିବା ଲୋକମାନଙ୍କର ଅନ୍ୟ ଏକ ବୃତ୍ତି ଥିଲା । ଲୋକମାନେ ଖାଦ୍ୟଶସ୍ୟ, ପିଇବା ପାଣି, ପଶୁମାନଙ୍କର କ୍ଷୀର ସାଇତିରଖିବା ଓ ଖାଦ୍ୟ ରାନ୍ଧିବା ପାଇଁ ବିଭିନ୍ନ ଆକାରର ମାଟିପାତ୍ର ବ୍ୟବହାର କରୁଥିଲେ । ପ୍ରଥମେ ହାତରେ ମାଟିପାତ୍ର ତିଆରି କରୁଥିଲେ । ପରେ କୁମ୍ଭାର ଚକ ସାହାଯ୍ୟରେ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ମାଟିପାତ୍ର ଗଢ଼ାଗଲା । ମାଟିପାତ୍ରଗୁଡ଼ିକୁ ସୁନ୍ଦର କରିବା ପାଇଁ ଚିକ୍କଣ ଓ ଚିତ୍ରିତ କରାଯାଉଥିଲା ।

ନୂତନ ପ୍ରସ୍ତର ଯୁଗର ଶେଷ ଭାଗରେ ଏକ ବଡ଼ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆସିଲା । ପଥର ନିର୍ମିତ ଓ ପଶୁମାନଙ୍କର ଅସ୍ତ୍ରରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ବିଭିନ୍ନ ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର ବ୍ୟବହାର କରିବା ସହିତ ଲୋକମାନେ ଧାତୁର ବ୍ୟବହାର ବିଷୟରେ ଜାଣିଲେ । ତମ୍ବାଧାତୁକୁ ମଣିଷ ପ୍ରଥମେ ବ୍ୟବହାର କରିଥିଲା । ତମ୍ବା ସହିତ ଚିଣ ଓ ଦସ୍ତା ମିଶାଯାଇ ବ୍ରୋଞ୍ଜ ବା କଂସା ଧାତୁ ତିଆରି କରାଗଲା । ଏହି ଯୁଗକୁ ତାମ୍ର-ପ୍ରସ୍ତର ଯୁଗ କୁହାଯାଏ । ଏହି ଯୁଗରେ ଉତ୍ତର ପଥର ଓ ଧାତୁର ହାତହତିଆର ବ୍ୟବହାର କରାଯାଉଥିଲା । କର୍ଣ୍ଣାଟକର ମହାଶୂର ନିକଟସ୍ଥ ବ୍ରହ୍ମଗିରିଠାରେ ଏହି ଧାତୁରେ ନିର୍ମିତ ଛୁରୀ ଓ ହାତୁଡ଼ି ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଛି ।

ତମ୍ବା ଓ କଂସାକୁ ଆମେମାନେ କି କି କାର୍ଯ୍ୟରେ ବ୍ୟବହାର କରୁ, ଅନୁଧ୍ୟାନକରି ଲେଖ ।

ପ୍ରତ୍ନତତ୍ତ୍ୱବିତ୍ମାନେ ଭାରତର ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନ ଖନନ କରି ପ୍ରଥମେ ଚାଷ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବା ଲୋକମାନଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧରେ କିଛି ତଥ୍ୟ ପାଇପାରିଛନ୍ତି । ପୋଡ଼ାଶସ୍ୟ, ଗହମ ଓ ଯଅ ସହିତ ମସୁର ଜାତୀୟ କେତେକ ତାଲିର ଅବଶିଷ୍ଟାଂଶ ଜାମ୍ବୁ ଓ କାଶ୍ମୀରର ବୁରଜାହମ୍ ଓ ପାକିସ୍ଥାନର ମେହରଗଡ଼ଠାରେ ଆବିଷ୍କୃତ ହୋଇଛି ।

ମେହରଗଡ଼ :

ପାକିସ୍ଥାନ ଦେଶରେ ଥିବା ମେହରଗଡ଼ଠାରେ ଲୋକମାନେ ପ୍ରଥମଥର ପାଇଁ ଚାଷ କାର୍ଯ୍ୟ ଓ ସ୍ଥାୟୀ ଭାବରେ ବସବାସ କରିବାର ଉଦ୍ୟମ କରିଥିଲେ । ଏଠାରେ ଲୋକମାନେ ଗ୍ରାମ ସ୍ଥାପନ କରି ବସବାସ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ପୋଡ଼ା ଶସ୍ୟ ଓ ବିଭିନ୍ନ ପଶୁମାନଙ୍କର ଅସ୍ତ୍ର ଏଠାରେ ମିଳିଅଛି । ପ୍ରାୟ ଖ୍ରୀ.ପୂ. ୭୦୦୦ ବର୍ଷ ପୂର୍ବେ ଏଠାରେ ଚାଷ କାର୍ଯ୍ୟ, ପଶୁପାଳନ ଓ ସ୍ଥାୟୀ ବସବାସ କରିବା କଥା ଜଣାପଡ଼ିଛି ।

ମେହରଗଡ଼ରେ ଥିବା ଗୃହଗୁଡ଼ିକ ଅତି ସାଧାରଣ । ମାଟିରେ ଗୃହ ନିର୍ମାଣ କରାଯାଇଥିଲା । ଘରଗୁଡ଼ିକ ବର୍ଗାକାର ଅଥବା ସମକୋଣୀ ଚତୁର୍ଭୁଜ ଆକାରରେ କରାଯାଇଥିଲା । ସେଠାରୁ ପଥର ହାତୁଡ଼ି, ଶାମୁକାରେ ନିର୍ମିତ ଅଳଙ୍କାର, ରୁନପଥର, ନୀଳକାନ୍ଥ ମଣି, ଗାଡ଼ ନୀଳବର୍ଣ୍ଣ ପଥର ଓ ବାଲିପଥର ଆଦି ଆବିଷ୍କାର କରାଯାଇଛି । ପ୍ରଥମରୁ ମାଟିପାତ୍ରର ବ୍ୟବହାର କମ୍ ଥିଲା । କିନ୍ତୁ କାଳକ୍ରମେ ତାହା ବହୁଳ ଭାବରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଥିଲା । କାଚର ମାଳି ମଧ୍ୟ ତିଆରି କରାଯାଉଥିଲା । ମାଟିପାତ୍ରଗୁଡ଼ିକୁ ବିଭିନ୍ନ ଚିତ୍ର ଦ୍ଵାରା ସୁନ୍ଦର କରାଯାଉଥିଲା । ସେଠାରୁ ହରିଣ, ଘୁଷୁରୀ, ଛେଳି, ମେଘା ଆଦି ପଶୁମାନଙ୍କର ଅସ୍ଥି ଉଦ୍ଧାର କରାଯାଇଛି ।

ତୁମେ ରହୁଥିବା ବା ଦେଖୁଥିବା ଗ୍ରାମର ଦୃଶ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣନା କର ।

ଏହି ସମୟରେ ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ସମାଧି ଦିଆଯାଉଥିଲା । ତେଣୁ ସେତେବେଳର ଅନେକ କବର ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଥାଏ । ମୃତ ଶରୀରକୁ ଯନ୍ତ୍ର ସହିତ ସଜ୍ଜାର କରିବା ମେହରଗଡ଼ ଲୋକମାନଙ୍କର ଏକ ବିଶେଷତ୍ଵ । ମୃତ୍ୟୁପରେ ଜୀବନ ଫେରିଆସିବ ବୋଲି ବୋଧହୁଏ ସେମାନେ ବିଶ୍ଵାସ କରୁଥିଲେ । ତେଣୁ ମୃତ ଶରୀରକୁ ସେମାନେ ଯନ୍ତ୍ର ସହିତ ସମାଧି ଦେଉଥିଲେ । ମୃତ ଶରୀର ସହିତ ପଶୁମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ସମାଧି ଦିଆଯାଉଥିଲା । କେତେକ ସମାଧିରୁ କୁକୁରର ଅସ୍ଥି ମିଳିଛି ।

ବୁରଜାହମ୍ :

ଅଧୁନା ଜାମ୍ବୁ କାଶ୍ମୀରର ଶ୍ରୀନଗରଠାରୁ ପ୍ରାୟ ୨୦ କି.ମି. ଦୂରରେ ଅବସ୍ଥିତ ବୁରଜାହମ୍‌ଠାରେ ନୂତନ ପ୍ରସ୍ତର ଯୁଗର ଏକ ବସତି ଥିଲା । ଏଠାରେ ଲୋକମାନେ ଗାତକରି ଘର କରୁଥିଲେ, ଯାହାକୁ ଆମେ “ଗର୍ଭଗୃହ” କହିବା । ମାଟିରେ ଥିବା ପ୍ରବେଶ ଦ୍ଵାରର ଆକାର ଗୋଲାକାର ଥିବାବେଳେ ପାହାଚ ସାହାଯ୍ୟରେ ତଳକୁ ଯିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଥିଲା । ଏହି “ଗର୍ଭଗୃହ” ଗୁଡ଼ିକର ଆକାର ବେଶ ବଡ଼ ଥିଲା । ପୋଡ଼ା ପାଉଁଶ, କାଠ କୋଇଲା ଓ ଚିକ୍କଣ ପାତ୍ରର ଉତ୍ତାବଶେଷ ସେହି ସ୍ଥାନରେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ ।

ଗର୍ଭଗୃହ

ଶୀତ ଦାଉରୁ ରକ୍ଷା ପାଇବା ପାଇଁ ଲୋକମାନେ ସେହି ଗର୍ଭଗୃହରେ ରହୁଥିଲେ । ଅସ୍ଥିରେ ନିର୍ମିତ ହୋଇଥିବା ବିଭିନ୍ନ ହାତହତିଆର ଏଠାରେ ମିଳିଅଛି ।

ଉତ୍ତର-ପୂର୍ବ ଭାରତରେ ନୂତନ ପ୍ରସ୍ତର ଯୁଗର ସୂଚନା:

ଭାରତର ଉତ୍ତର-ପୂର୍ବ ଭାଗର କିଛି ସ୍ଥାନରେ ନୂତନ ପ୍ରସ୍ତର ଯୁଗର ବସତିମାନ ଆବିଷ୍କାର କରାଯାଇଛି । ସେଥିମଧ୍ୟରୁ ଆସାମରେ ଥିବା ପାର୍ବତ୍ୟ ଅଞ୍ଚଳ ଅନ୍ୟତମ । ଆସାମର ଦୁଜାଲି ହାଡ଼ିଂ ନୂତନ ପ୍ରସ୍ତର ଯୁଗର ଏକ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ସ୍ଥାନ । ଏଠାରୁ ଚିକ୍କଣ ପଥରରେ ନିର୍ମିତ ହାତହତିଆର, ମାଟିର ପାତ୍ର, ରୋଷାଇ ସାମଗ୍ରୀ ଆଦି ଜିନିଷ ଆବିଷ୍କାର କରାଯାଇଛି । ଜେଡ଼ ନାମକ ଏକ ମୂଲ୍ୟବାନ ପଥର ଚୀନ ଦେଶରୁ ଆସିଥିବା ଅନୁମାନ କରାଯାଏ । ଜୀବାବଶେଷରୁ ତିଆରି ବିଭିନ୍ନ ହାତହତିଆର ଏଠାରୁ ମିଳିଛି । ପେଷଣ ଯନ୍ତ୍ରର ମଧ୍ୟ ଆବିଷ୍କାର କରାଯାଇଛି । ରୋଷେଇ କରିବା ଓ ଶସ୍ୟକୁ

ସାଇତି ରଖିବା ପାଇଁ ଅନେକ ମାଟିପାତ୍ର ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଥିଲା । ମେଘାଳୟରେ ଥିବା ଗାରୋ ପର୍ବତମାଳା ଏବଂ ତ୍ରିପୁରାରେ କିଛି ସ୍ଥାନରେ ନୂତନ ପ୍ରସ୍ତର ଯୁଗର ଅବଶେଷ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ ।

ଏ ସବୁରୁ ଜଣାପଡୁଛି ଯେ ଏକ ଗ୍ରାମୀଣ ସଭ୍ୟତା ଭାରତ ଓ ପାକିସ୍ତାନର କେତେକ ସ୍ଥାନରେ ବିକାଶ ଲାଭ କରିଥିଲା । ତାପରେ ସହରୀ ସଭ୍ୟତା ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା ।

ନୂତନ ପ୍ରସ୍ତର ଯୁଗର ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ଥାନ ସମୂହ

ଅଭ୍ୟାସ

୧. ନିମ୍ନଲିଖିତ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ୫୦ଟି ଶବ୍ଦରେ ଦିଅ ।

- କ) ଜଳବାୟୁରେ ତାପମାତ୍ରାର ପରିବର୍ତ୍ତନ ଲୋକମାନଙ୍କର ଜୀବନଯାପନ ପ୍ରଣାଳୀକୁ କିପରି ପ୍ରଭାବିତ କଲା ?
- ଖ) ନୂତନ ପ୍ରସ୍ତର ଯୁଗର ଶେଷ ଭାଗରେ କେଉଁ ପ୍ରକାର ପରିବର୍ତ୍ତନ ଘଟିଥିଲା ?
- ଗ) ଗ୍ରୀମୀଣ ସଭ୍ୟତା ପ୍ରଥମେ ପାକିସ୍ଥାନର କେଉଁ ସ୍ଥାନରେ ଗଢ଼ିଉଠିଥିଲା ? ଏହି ତଥ୍ୟ ସପକ୍ଷରେ କେତୋଟି ସୂଚନା ପ୍ରଦାନ କର ।
- ଘ) ଉତ୍ତର-ପୂର୍ବ ଭାରତରେ କିପରି ନୂତନ ପ୍ରସ୍ତର ଯୁଗର ସୂଚନା ମିଳିଛି ?

୨. ସଂକ୍ଷେପରେ ଉତ୍ତର ୩୦ଟି ଶବ୍ଦରେ ଦିଅ ।

- କ) ଆଦିମାନବ କିପରି ଋଷୀ ଓ ପଶୁପାଳକ ହୋଇପାରିଥିଲା ?
- ଖ) ମେହେରଗଡ଼ରୁ ନୂତନ ପ୍ରସ୍ତର ଯୁଗ ବିଷୟରେ କ'ଣ ଜାଣିଲ ?
- ଗ) କି କି ଧାତୁର ବ୍ୟବହାର ମଣିଷ ପ୍ରଥମେ ଜାଣିଲା ?
- ଘ) ବୁରଜାହାଜରେ ଆବିଷ୍କୃତ ନୂତନ ପ୍ରସ୍ତର ଯୁଗ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଲେଖ ।

୩. ଗୋଟିଏ କିମ୍ବା ଦୁଇଟି ବାକ୍ୟରେ ଉତ୍ତର ଦିଅ ।

- କ) ନୂତନ ପ୍ରସ୍ତର ଯୁଗରେ କ'ଣ କ'ଣ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଦେଖା ଯାଇଥିଲା ?
- ଖ) ଆଦିମାନବ ଋଷ କାର୍ଯ୍ୟ କିପରି ଆରମ୍ଭ କଲା ?
- ଗ) ଋଷ କାର୍ଯ୍ୟର ଉପକାରିତା କ'ଣ ଥିଲା ?
- ଘ) ତୃଣଜାତୀୟ ଗଛମାନଙ୍କର ଆବିର୍ଭାବ ହେବାପରେ କି ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆସିଥିଲା ?
- ଙ) ତାମ୍ର-ପ୍ରସ୍ତର ଯୁଗ କହିଲେ କ'ଣ ବୁଝ ?
- ଚ) ବୁରଜାହାଜର ଗର୍ଭଗୃହ କ'ଣ ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଥିଲା ?
- ଛ) କେଉଁ ସ୍ଥାନରୁ ଜୀବାବଶେଷରେ ନିର୍ମିତ ବିଭିନ୍ନ ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର ମିଳିଛି ?
- ଜ) ଆସୀୟ ବ୍ୟତୀତ ଭାରତର ଉତ୍ତର-ପୂର୍ବ ଅଞ୍ଚଳରେ ଥିବା ଆଉ କେଉଁ ଦୁଇଟି ସ୍ଥାନରେ ନୂତନ-ପ୍ରସ୍ତର ଯୁଗ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସନ୍ଧାନ ମିଳିଛି ?

୪. ଶୂନ୍ୟସ୍ଥାନ ପୂରଣ କର ।

- କ) ପ୍ରାୟ ବର୍ଷ ପୂର୍ବେ ପୃଥିବୀର ଜଳବାୟୁରେ ବଡ଼ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆସିଥିଲା ।
- ଖ) ନୂତନ ପ୍ରସ୍ତର ଯୁଗର ମିଳିଥିବା ଫସଲ କାଟିବାରେ ସହାୟକ ହୋଇଥିଲା ।
- ଗ) ନୂତନ ପ୍ରସ୍ତର ଯୁଗରେ କୁ ମନୁଷ୍ୟର ପ୍ରଥମ ପୋଷା ପ୍ରାଣୀ ଭାବରେ ରଖାଯାଇଥିଲା ।
- ଘ) ପ୍ରଥମେ ଭାରତର ଅଞ୍ଚଳରେ ନୂତନ ପ୍ରସ୍ତର ଯୁଗ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା ।
- ଙ) ନୂତନ ପ୍ରସ୍ତର ଯୁଗର ଅସ୍ତଶସ୍ତ୍ର ଗୁଡ଼ିକ ଓ ଥିଲା ।
- ଚ) କାଶ୍ମୀରରରେ ନୂତନ ପ୍ରସ୍ତର ଯୁଗର ମାନବ ବସତିର ସନ୍ଧାନ ମିଳିଛି ।
- ଛ) ଦୁଜାଲି ହାଡ଼ିଂରେ ମୂଲ୍ୟବାନ ଜେଡ଼ ପଥର ରୁ ଆସିଥିଲା ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ କରାଯାଏ ।
- ଜ) ମେହରଗଡ଼ରେ ଘରଗୁଡ଼ିକ ଅଥବା ଆକାରରେ ନିର୍ମାଣ କରାଯାଇଥିଲା ।

ତୁମପାଇଁ କାମ :

ତମା ଓ କଂସାକୁ ଆମେମାନେ କି କି କାର୍ଯ୍ୟରେ ବ୍ୟବହାର କରୁ ଅନୁଧ୍ୟାନ କରି ଲେଖ ।